27ՆՃԻ ՍԷՆԷ Ն· 4813 1910 ՀՈԿՏ. 2/15 ՃՈՒՄԱ ԻՐԹԷՍԻ 2 ԹԷՇՐԻՆԻ ԷՎՎԷԼ 1326 ‖ 11 ՇԷՎԱԼ 1328

50 ՓԱՐԱ # ՄԷՃՄՈՒԱՅԻ ԱԽՊԱՐ 50 ՓԱՐԱ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱԲՈՆԷ ՇԷՐԱՅԻԹԻ		Սենէլիկի	6 ալըգը
Իսթանպոլ իչին	Կուռուշ	60	35
Թաշրա իչին	»	85	45
Մեմալիքի Էճնէպիյէ իչին	Ֆրանք	20	10

ՉԱՐՇԱՆՊԱ ՎԷ ՃՈՒՄԱ ԻՐԹԷՍԻ
ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՆԷՇՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իլանաթ իչին ալթընա պագընըզ :

مجموعۀ اخبار
بك اوغلى تقسيم جادهسى نومرو ٦٥

ՃԷՄԱԱԹԸՄԸԶ ՀԱԳԳԸՆՏԱ
ՊԻՐ ԳԱԶ ՍԷՕԶ

Մուհիւր էֆէնտի,

Ղազէթայը միւթէպէրինիզին 4799 Նօլը նիւսխասընտա, «Մօրհրդածութիւն մը» սէրլէվհալը վէ «Դիտող» իմզալը էրմէնիճէ պիր մագալէյի մուհիմմէ կէօրիւլմիւշ օլմագլէ, պու խուսուստա պազը պէեանաթըմըն աէրճ ու նէշրինի րէճա իտէրիմ:

Ֆիլհագիգա Բաթրիգխանէ վէ Ճէմաաթըմըզըն իւլամ վէ Թէրագգըսը խուսուսընտա, զաղէթմըզ սիւթունլարընըն հէր վագըթ իչին պէօյլէ խըտմէթ էթմէ պուլունմագտա օլտըղը ինքեար օլունամազ իսէ տէ, լաքին ալէյհինիտէ քի հէման պիրինճի աէֆա օլարագ, մէմնունէն պագեատէ գիքը օլունան մէգալէյէ Թէաասիւֆ իտիօրըմ. չիւնքի քի պիւթիւն ալէմլէրի Թէմամ վէ ինթիզամ իւզրէ օլմասըն պիր սաաթըն էվվէլ միւմքին օլամասըղը կիպի, Բաթրիգխանէ վէ Ճէմաաթըմըզըն տախի Թէրագգը վասըթալարընտան մահրում պիրի տէ պու օլմասը հասէպիլէ, մէգքիւր մէգալէնին պիւ Ֆիքրի իճրասընտա պուլունըլամազ իսէ, իւզէրին մուհթաճմէն ճէրեանը վէ Թէրագգիսին ասըլըն նիւզ Թուլմասը միւմքին աէյիլ տիր։ Մէզքիւր մէգալէնին միւհթէրէմ մուհառրիրի, իքի մասալէն, եանի պիր միլլէթին պագա վէ Թէրագգիսը իչին, էզճիւմլէ, էվվէլա քէնտի սախիլի հալինին արիզ ու ամիգ կէօզտէն կէչիրիլիփ, Թէֆթիշ, վէ իքինճիսի կէրէք մաատէթէն իւայրխահլըգ, կէրէք մանէն խըտմէթլէրիյլէ միլլէթ ուղրունա չալըշանլարըն Թէշվիգ վէ խըտմէթլէրինին Թանըլըպ Թագտիր օլունմասը լիւզումունտան պահս իտիօր։ Մուէթթէէսսիֆ պու իքի ճիհէթ տէ պիզտէ եօգ տըր, լաքին էվվէլա միւթալէա իթմէլիյիզ քի, ճէմաաթ պիր վիճուտ տըր, քէնտի Թէշքիլ իտէնլէր, քէնտի ազալարը տըր. ազալարըտան եալընըզ պիրի օլսուն պիր բահալըսըզլըգա ուղրար օլտուղունտա, վիճուտըն բահալը, քէյֆսիզ օլտուղունու քի մ կէօրմիւշ աէյիլ։ Ազալարըն սըհհաթընըն ինթիզամը լազըմ տըր. զիրա վիճուտըն պագասը ազալարըն միւրթէպէթ տըր, ազասըզ վիճուտըն նէ՛ իսմի գալըր, նէ՛ ճիսմի։

Աճընաճագ պիր հալ. պիզիմ էրմէնի-գաթօլիք ճէմաաթը, քէնտի վիճուտը ազալարընըն բահալըլըղընտա չալըշան հէր իւմուրին մահրում աւր պիր աւտէմին հարալըղընը պիլէ խարժլաեօր. Հէր Թարաֆտա պուլընան քէնտի ազալարընտա նէ՛ կիպի խասթալըգլար աըըզ օլմուշ վէ օլմագտա տըր, եանի Բիլիմ, իրֆան, վէ ճէմաաթըն Թէրագգիսի վէ պու ազալարը չալըշմագլըգ նօգթայի նազարընտա նէ կիպի եանլըշ մուամէլէլէր իճրա օլունմուշ վէ օլունմագտա տըր, Թիւչիւնճէ, արանը, սօրան եօգ. լաքին պունըն պէօյլէճէ աէվամը, վիճուտըն մահվը տիմէք տիր. Բահալըլըգլարտըր, եագընէն վազըֆ օլմալարը, Ճիհանիւլէրինտիզին տէ վազիֆէյի եախօտ օլտուղճա ումուրը միլլիյէտինիզէ տէչէրլ պուլընտմարը հասէպիլէ, ճէմաաթըն չու հալինի Թէֆթիշ իթմէք. իտէր իսէն մահալէ պիլտիրմէք՝ վազիֆէյի մուգատտէսիլէրի տիր։ Լաքին միւհթէրէմ մուհառրիրին պիր իքի սաթըրը պէնի աէրին պիր միւլահազայա սէվգ իթթի. նիթէքիմ պէօյլէ պիր ա՛հ չէքիփ, աէխ, պու սա վար խա՛. էվվէլ, իշթէ Թիֆլիսէ, խարբէ, բուհանքէ վէ միլլէթ պէնիմըն՝ պաշլարա տախի վաղթը պալըն տահա սօնրա անընաճագ հալլէրին իւլանընա պիր չարէ պուլմագ իչին, Թէֆթիշ իթմէք գալգըշըրման, պէօյլէ պէլլահա ուղրաաճագըըն. չէօյլէ քի էկէր ճիամանի իսէն, ագախրի աէնիւէաէ եանըլըշ վիւսիւմ սօնրա իլան օլունաճագըըն, վէ էկէր բուհրանի իսէն, էլպէթ վէ աէրճէլի բուհրանիյէսինէ Թարո օլունաճագ գատար մահքիւմ օլաճագըըն. Միւշքիլ պիր վազիյէթ. ամաճա իչիմիզ Սըլահա գալմըշ տըր. լաքին Սըլահ տա պիզզաթ կէլիփ, արամըզտա վուգու պուլան հալլէրի Թէսլիս իթմէք. Պէնիմ պիտիկիմ, բուհրանիլէրիմիզ վէ իլերուէ պուլունան ճիամանիլէրիմիզ, գօրգուլարընտան հաչի պիր Թարաֆա աուրուլմաըր, բէնճպէր վէ էստաֆ Թագըմը ճիամանիլէր, պիլճիւմլէ էրմէնի-գաթօլիքլէրիմիզ վէ քեալէյին, Իսթանպոլ վէ Թաշրայէտա ամուրը միլլէնին Թէլախիզի ամգաէօլըյէ Իսթանպոլտա Թէչքիլ օլունմուշ օլան Երեսփոխանական մէճլիսիմիզ միւրաճաաթ իթմէլի տիրլէր։ Ճէմաաթըմըզըն հիւանի ինԹիզամ վէ Թէրագգիսը խուսուսընտա ալըրքեար օլան զայրէթ վէ իգտամը հասէպիլէ, իւպու միւհթէրէմ մէճլիսին, պուկիւն միւրաճաաթլարը գապուլ, վէ Թէսմիր էֆքեար իլէ հալ վէ Ֆասլընա միւսաարաաթ իւլէճէկինէ չէքք վէ շիւպհէ իտիլէմէզ.

Միւհթէրէմ մուհառրիրի մէգալէ, իքինճի նօգթայա, լիւզումուն Թագտիր օլունմասը հագգընտա պահս իթմէքտէ իսէ քի, պիրինճիսի կիպի պու Թագտիր տէ պիզտէ նօգսան տըր: Միլլէթ միւթէթէլլիֆ աէվալինէ ալ Ֆըղ նազար իտէրսէք. կէօրիւրիւզքի, իւթիւխաէէն պէրու նիւչի՞ հիւքիւմէթլէր սէնէլէրճէ սէտէրը խըտմէթ իթմիշ օլան մէմուրլարընըն խըտմէթլէրինի, նիւչէ միլլէթլէր քէնտի խայրխահլարընըն համիյէթլէրինի տայիմա Թագտիր վէ Թէշվիգ իթմէլէրիյլէ, մէմուրիյէթինի զայէթի կէթիրքճէ արթըրըշ, սաաղամ վէ իսթիզամէթլէ իչլէրինէ աէվամ իթմիշ, խայրխահանէ, միլլէթ մուհաֆէզէթ, աէնիէանէ աէնիէյէ միլլէթ ուղրունա օլան համիյէթլէրինէ Թագտիրինի վիրմէքիչին, նէնի խամիշ կէօրիւլմիւշ օլուպ, քէնտիլէրաէ իսէ՝ ախուվէլէթ վէ մուհաֆազէթ Թանզիմ օլումայէ, պիլէթթիֆագ միլլէթին Թէրագգըսընա չալըշմըշլար վէ պէօյլէ միլլէթլէր սըրասընա կէչմիշլէր տիր. Պիրճիւմլէ մախսուսիյէթ ֆաիգ վէ մուազզէզ պուլունան եալընըզ իւսան, պիր բուհը զիւլալա մալիք օլուպ, միւզէյյէն պուլընտուղը գուվվէյի միւտրիքէ, հաֆըզա, վէ միւմէյյիզէ կէօպի կիւզէլ խասսէլէր վասըԹասըյլա հազգիլէրէ հազգընըզը անլամագ, պէհանը միւթալէա վէ Թէմիզ իթմէք կիպի հալիզ օլտըղը Թալը սաիր մէզլյէթլէրիյլէ, էյի չարմէշ ամնիլմէք իւզրէ պիր հիւսիյէթի Թաալիյէյէ սէվգ օլունուր քի, պունա հայտիյէթ աալգըգարսու տինիլիր։ Իշթէ պու սէպէպտէն, իսսան, խըտմէթինտէ պուլունմըշ օլտըղը քեմալէթինի, խըտմէթինին Թանըլըմ Թագտիր օլընմասընը տայիմա արզու իտէր. Թէֆարիքէ սէպէպիյէթ խայը չէքիլիր իմիշ, ուղրունտա մահալլէրաէ հիւրմէթլու բահիգլէրիմիզէ խուֆէթ իթմիշ, վէ օլտուղճա հալլէրինէ վագըֆ օլուպ, տօղրուսու աճըմըշըմ տըր։ Լաքին տէյիլ քիաֆֆէսի իչին։ Անըմըշըմ պիր Թագըմ բաքիզլէրիմիզ իչին քի, տէյիլ 5-6, տահա ուզուն սէնէլէր սիւրմիւշ վէ միլլէթ ուղրունա սայ ու զայրէթ իթմիշ, կէօմիւլէօմ Ֆէտաքեարըգլարտա պուլունմըշ, Թագտիրամէ ուղրամըշ, քէմալը կէրմի իլէ չալըշմագտան կէրի տուրմամըշ, համթա սէֆալէթլէրինէ տահամմիւլէն քէնտի ճիւզի Թէայհիւչլէրինի պիլէ միլլէթէ պուլունան պէշարէթլէրտան էսիրկէմէմիշ օլտուգլարը հալտէ, խըտմէթլէրի Թանըլմամըշ, Թագտիր օլունմամըշ, լիանըլըն օլսուն՝ ճիւզի պիր մէմնունիյէթ կէօսթէրիլմիշ, Թէշվիգամիզ աէօյլէր աէօյլէնմէմիշ, խալսա պէօյլէ պիր մուամէլէյէ Թէնէզզիւլ օլունմամըշ, էհէմմիյէթ վէրիլմէմիշ. համթա միւհթէրէմ մուհառրիրին խաղըրը կիպի, չալըշանլըգլարը իչին խալսա պուլուն մուզագիլ ինծիլըր վէ Թէգտիր օլունմըշ, աճը աճը աէօյլէր տէ իսիթմիշլէր տիր. լաքին պու նէ՞ աիմէք. մէնզիլէ էհէմմէք իւզրէ գօյան աթըն գաֆասընա վուրուլմագ մըն իթմէք տիլէմէզ մի տիր։

Պունտան մաաատա, ամուրը միլլիյէմիզտէ հէր վագըթ չալըշանլարտան համիյէ պիրիսինին խըտմէթի Թագտիր վէ աէնա օլունմըշ, խալսա հազգըլարընտա մէմնունիյէթ վէ մահզուզիյէթի հավի պիր մուամէլէ կէօրիւլմիւշ տիր. էզճիւմլէ «Մէճմուայի Ախպար» չու գատար ուզուն սէնէլէրտէն պէրու Բաթրիգխանէմիզէ ճէմաաթըմըզ ուղրունա վուգու պուլան խըտմէթինէ մէ-գապիլ նէ՛ կէօրմիւշ տիր։ Պիլաքին քէնտիսինէ պէրայէր պիր Թագըմ համիյէթքեարլարըն սա Թէշվիգուղթա պիլէ ուղրամագտա օլտուգլարը ինթիզամտէն պալա աէյիլ տիր։ Իչիմիզտէ խայր սահիպլէրի, եանի նագտ խալսա միւլք օլուն, Բիլիմ վէ Միլլէթէ Թէրք իտէնլէր տէ կէօրիւլմիւշ վէ կէօրիւլմէքտէ տիր. իշթէ պու կիպիլէր հագգընտա տախի նաքէօրլըգտա պուլունուլուեօր. Սահիպի համիյէթին՝ հէր նէ իսէ, վէրտիկինի, Բաթրիգխանէ վէ Բիլիսէնին ինթիխապթընա խալսա միւէսսէսամը խայրիյէ ուղրունա հէր նասըլ օլսա սարֆ իթմէք, վէ պու խուսուսըն պէօյլէ Թէսլիմ էթմէք կէօրմէք բէք զօլայ չէյլէր տիր, լաքին մահֆէթ, սահիպի համիյէթին համիյէթինի ունութմամագ, հէր Ֆըրսաթտա՝ իւսաննէրի տէ Թէշվիգ իթմէք իչին, խամիլի վէ խայրխահլըղընը վէրէր իթմէք, պէրհահալ իսէ, մէմնունիյէթ կէօսթէրմէք, վէֆալ իթմիշ իսէ, Ֆամիլիասընա խալսա էվլատլարընա միննէթտար օլմագ տըր։ Պիզիմ քի աճապա պէօյլէ խարմախա տա Թէնէզզիւլ օլունուր մը. սահիպի համիյէթ, էբէտիյէն զէնկին իսէ, պինաէ ալէյհիմ, ճիւզիաէ պիր ինթիմալ տըր։ «Մէճմուայի Ախպար»ըն պագը զարիֆ իլանաթընտա Թէաճճիւպ իտիօրում. միլլէթ՝ միլլի վէրկի վէրմէլի, տիեօր. միլլէթ, համթա իչիմիզտէ բէնճպէր Թագըմը պիլէ քէնտի հալը Թէհամմիւլլէրինէ կէօրէ մէգքիւր վէրկիյի մէմնունէն վէրիրլէր, լաքին վէրմէք իսթէմէզլէր. Իշթէ պունըն սէպէպի արանմալը. պէնճէ իւչ սէպէպ կէօրիւլիօրում: Էվվէլա՝ ճէմաաթ, քէնտի հագգը արզու վէ Թալէպի խուսուսընտա օլան միւրաճաաթլարընա էհէմմիյէթ վէրիլմէտիկի կէօրէմէօր քի, պու վէրկիյէ տէ համվէթ օլսուն. իքինճի՝ ճէմաաթ վէրկի խաթէմէք իչին, ֆագըր զէնկին, միւսավաթ իւզրէ ճէմաաթըն գալպինի ճէլպ վէ պու ուղուրտա Թէշվիգ իտիճի պիր մուամէլէ կէօրիւլմէեօր. Գատիմ Գաթօլիգօսլարըմըզ, էզճիւմլէ Ս. Ներսէս Շնորհալի միլէթին ուզագ ալաճագլարտա պուլունան Ֆագիր, բէնճպէր, եանագ Թագըմընտա պիլէ Թամամըյլէ ումումիյէլէր կէօնտէրմէկ Թէնզիլի իթիլէրէաէ-իւշիւնճիւ ճէմաաթ վէրկի վէրմէեօր, չիւնքի վէրտիկի վէրկի Թանըլմայօր. Պու իշ սըպէպտէն իքի պահի իթմիլքիմ մաանէլէր խառիճինտէ օլու ու, չիմտիլիք պունլարըն սարֆը նազար իտէ, հալընըզ խուլիւնճիւսիւ հագգընտա պիր գաչ սէօզ աէօյլէյիփ խաթմը քէլամ իտէրիմ.

Միլլի վէրկինին Թէզլիֆ օլունան պիր քիմսէ, քէնտի գարընտաշընտա պագար. էկէր անտէ էվվէլէ ճի իթտիկի համիյէթին Թագտիր վէ Թէշվիգ օլունմասըլա Թէքլիֆէնտա պիր խաճիշ կէօրիւրսէ, քէնտիսինտէ տէ պիր արզու հասըլ օլուր. հօգսա, միւլքիյէթ չու սէօզ սէօյլէնէճէք տիր. Բիլիսէյէ, Միլլէթէ չու գատար իիլօլար վէ միւլք Թէրք իտէնլէր նէ՞ մէմնունիյէթ կէօրմիւշլէր քի, պէնիմ տախի պոյս խալսա սէնէտէ վէրէճէյիմ պիր գաչ վըրուչ մազպուլա կէչսին.

Նէ՛ աճընաճագ հալ պիր պիզիմ չու հալիմիզ. լաքին պու օլմազ, ճէմաաթըմըզ միւլքիւմէտ Թէրագգիլա միւհթաճ տըր. տախի իւթէվէլլիմիզ անլաշըլմալը, սէնէլէրճէ պիրայէթ վէ միլլէթ ուղրունա չալըշան բուհամիլէրիմիզին էմէքլէրի, հէր վագըթ անի մագսատ սարֆը զայրէթ իսէն ճիամանիլէրիմիզին մասսի վէ մանէվի խըտմէթլէրի Թագտիր վէ Թէշվիգ, խայրխահլարըմըզըն մէնաֆի միլլիյէճէ իւրտալ օլնան համիյէթլէրի ունուտուլմայըպ՝ Թէշվիգ օլունմալը տըր. Պունլարըն՝ պիրէր վասըթայը Թէրագգը օլտըղըսը քիմսէ ինքեար իտէմէզ. Զաթէն տայիմա կէօրիւմիւշ վէ կէօրիւլմէքտէ տիր. պիր միլլէթին Թէրագգըսը տօղրու իւէրլէմէսինէ չալըշանլար իւչ սընըֆ տըր. բուհանիլէր, միլլէթ իւչլէրինէ մէմուր ճիամանիլէր, ասհամը համիյէթ, պանլարըն էմէգլէրի, խըտմէթլէրի վէ համիյէթլէրի նազարը էհէմմիյէթէ ալընմայըպ, հէր պիրինին պիր կէօնէ աէլիլէր օլմասըյլա իւչտէն չէքիլմէլէրինէ աէպեփիյէթ վէրիլիրսէ, պիլմէմ քի միլլէթին Թէրագգը մէսէլէսի նէ՞ Թարգա իճրա օլունուր. ՀագգըմաԹէն էկէր Թէրագգըյա նասըլ միլլէթլէր սըրասընա կէչմէք իւթերսէք, անլար կիպի պէօյլէ Թէրագգը վասըթալարընը էհէմմիյէթինի պիլմէլիյիզ. հէր վագըթ լիւզումընը հիս իթմէլիյիզ, պիզիմ իչին աահի պէօյլէ պիր Ֆարզ տըր.

ՊԻՐ ԷՐՄԷՆԻ-ԳԱԹՕԼԻԿԻ

19/6 Սեպտ. 1910

ԻԽԹԱՐ

Իսթանպոլտա վէ Թաշրատա գազէթամըզա աապօնէ օլան վէ աապօնէլիք միւտտէթլէրի խիթամ պուլան զէվաթըն, աապօնէլիք պէտէլլէրինի կէօնտէրմէլէրինի րէճա իտէրիզ.

ՄԱԼԱԹԻԱ
ԵՒ ԻՐ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Փոքր-Հայոց այս զուարճալի հովիտը, թէեւ հեռու մայրաքաղաքէն՝ շատ լաւ ըմբռնած է ուսման և գիտութեան յարգն ու արժանիքը։ Կէս դար է Կաթողիկէութեան մուտքը, սակայն այսօր չեզոք այցելող մը չկրնար հաւատալ թէ ա՛յդչափ ժամանակի մէջ զարգացած է այս թէմը,

Բայց հարկ չկայ զարմանալու, բաւական է ակնարկ մը նետել քաղքին եկեղեցական պատմութեան վրայ։ Երջանկայիշատակ Ղեւոնդ Արք. Խոռխոռունի հիմնադիրն եղած է այս թէմին, շինած է եկեղեցի, առաջնորդարան, կուսաստան, տղայոց և աղջկանց դպրոցներ. այս բոլորը սակայն մոխրակոյտի վերածած է 1895ի դէպքը դժբախտին։ Բարեբաղդաբար Խոռխոռունին ունեցած է արժանաւոր յաջորդ, Արհ. Միքայէլ Եպ. Խաչատուրեան՝ որ իր նախորդին գտած օգնութիւններուն չափերէն զուրկ, յաջողած է, իր տոկուն ճիգ ու գործունէութեամբ վերականգնել շէնքերը։

Կը հիմէ միայն կուսաստանը, այսինքն Անարատ Յղութեան Քոյրց տունը, և իրենց դաստիարակած աղջկանց դպրոցը. հաւանդուն Վիճակաւորին սատանեակ տարիներէ ի վեր մասնագիտութիւն և աշխատութիւններն այս մասին ամբողջեան դաստիարակուած կը կարծուին։ Վերոյիշեալ թուականէն ի վեր տղայոց դպրատան վերի յարկը ատժամանակեայ կուսաստան և աղջկանց վարժարան եղած էր, և տղայք վարի յարկը զետեղուած էին։ Բայց ահա Տեառն յաջողութեամբ, բարերարներու ձեռնտուութեամբ երկնակարկար բարձրացաւ կուսաստանն և աղջկանց դպրոցը։ Սեպտեմբերի առաջին կիւրակէն էր, բոլոր ժողովրդեան հրճուանաց մէջ, մեծ հանդիսութեամբ կատարուեցաւ Տնօրհնէք և Բացումը։ Զօրս Առաք. Քոյրեր այսօր արդէն դաստիարակել 200ի մօտ աշակերտուհիներ, ամէն ազգէ։ Տղայոց հին դպրոցն ալ, կարեւոր նորոգութեամբ և զարդարանքով՝ դարձեալ իրենց յատկացուեցաւ։ Հոս ալ կան 100է աւելի աշակերտներ, կը դասախօսեն 2 վարդապետ, 2 վարժապետ, և թուրքերէնի մասնաւոր ուսուցիչ մը Հանրային Կրթութեան Նախարարութեան կողմանէ, որովհետեւ վարժարանը հրովարտակով հաստատուած է։

Երկու սեռի վարժարաններու մէջ ալ, ֆրանսերէն լեզուն պարտաւորիչ է. և հայերէնը, գրաբար թէ աշխարհաբար՝ մասնաւոր խնամքով կ՚ուսուցանուի։

Արհիապատիւ Թեմակալը, ինչպէս «Վարչական ժողով» մը, նոյնպէս «Ուսումնական Գործոց Տեսչութիւն» մը հաստատած է, որու միջոցաւ զարգացուցած է և կը զարգացնէ Մելիտինոյ կրթական վիճակը։

Սոյն Տեսչութիւնը, այս տարի առաջին հոգածութեան առարկայ ըրած է տղայոց դպրոցին բարձրագոյն կարգը, որուն պիտի տայ այս ամավերջին՝ վկայականներ «Մէարիֆ Նէզարէթի»էն վաւերացուած։ Եւ կը յուսայ որ մայր քաղաքի ազգային բարձր դպրոցները՝ իր շրջանաւարտներէն երեսը չպիտի դարձնեն։

Զեմ վարանիր խօսքս մասնաւորել Ս. Գ. Լուսաւորիչ Ուսումնարանին, որուն նախկին աշակերտներէն ըլլալու պարծանքը կը վայելեմ։ Կը մաղթեմ ուրեմն նախ Ամեն. Գերերջ. Հոգեւոր Տիրոջ ազգօգուտ բոլոր ձեռնարկներուն կատարեալ պսակումն, և երկրորդ Իր բարձր հովանաւորութեան ներքեւ առած Խնամակալութեան բազմակողմանի յաջողութիւն։ Ապահով եմ որ այդ պատուարժան Խնամակալութիւնը, այս մասին Գերերջ. Կաթողիկոս-Պատրիարքին հոգւոյն և սենդանաց անշեղեցած ըլլալով՝ առաջինը պիտի զբաղի դառնալ ուսումնարանիս մանկունյն ձեռք կարկառող, և նմանապէս Մելիտինոյ շրջանաւարտն ալ առաջինը պիտի հանդիսանայ Ուսումնարանն օգնելու։

Երանի թէ նմանօրինակ Հովուապետներու ձայնին՝ օտար կամ ազգային բարերարներ խուլ չկենային, որով թէ գաւառներն ամէն կերպ զարգացում, և թէ այդ բարերարներն անմահ յիշատակ կը ըստանային։

Մեծ. Տէր խմբագիր, այս առթիւ կանխիկ շնորհակալութեամբ, և յարգանաց հաւատաւոք՝

Մնամ Ձերդ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Վ. ԿՏՈՅԵԱՆ

Մալաթիա, 1 Հոկտ. 1910

Մեճմուա.— Արհ. Միքայէլ Եպիսկ. Խաչատուրեանը, զէմանըն էֆքեար, ամալ վէ իհթիյաճաթընա մուվաֆըգ օլան իշպու թէշէպպիւսաթընտան վէ թաամիմի մէարիֆ վէ թէրպիյէ խուսուսընտաքի իճրաաթընտան տօլայը թէպրիք վէ սաւա նիչէ նիչէ մուվաֆագըյէթլէրինէ թէրաճիմանը օլմայը անսամիմ թէմէննի իտէրիզ։

ԼԻԶՊՈՆ ԻԽԹԻԼԱԼԸ

Բօրթիկէզին քայիթախթը օլան Լիզպօն շէհրինտէ վուգուա կէլէն վագըալարա տաիր Բօրթիկէզ զազէթալարընտա աթիդէքի թաֆսիլաթ կէօրիւլմիւշ տիւր. «Իհթիլալ, քիմսէնին ֆիքրինտէն կէչմէտիկի հալտէ սալը կէճէսի զուհուր իթմիշ տիր։ O կէճէսի գըրալ, սէրայտա բէամի պիր զիեաֆէթ վէրմիշ, վէ բէք չօգ զաւաթ հազըր պուլունմուշ տըր. Գըրալիչա Ամէլի, օ կէճէսի Գասգայէսէ, գըրալիչա Մարիա-Բիա՝ Սինթրա սէրայընտա, վէ տիւգ տ'Օբօրթօ տախի գըրալ իլէ պիրլիքտէ Նէցէսիտատէս սէրայընտա պուլունմուշլար տըր։

Պրազիլիա րէիսի ճիւմհուրունուն Լիզպօնտա էմիր աթմըշ օլան Սան-Բաօլօ զըրհլըսընա ավտէթինտէն սօնրա, սէրայտաքի ըշըգլար սէօնտիւրիւլիւր սէօնտիւրիւլմէզ, պօրտնն իլք իշարէթլէրի հիսս օլունմուշ տըր։ Ախշամ պազը թիւֆէնք սէսլէրինտէն՝ սեյզուտա պուլունան շէհրին էհալիսի ուեանմըշ վէ քէմալը էնտիշէ իլէ սօգագլարա չըգմըշ տըր։ O էսնատէ հաըը կէճէյի իքի սաաթ գատար կէչմիշ օլուպ, քիմսէ, իշին նէ օլտուղունտան խապէրտար տէյիլ իտի։ Գօշարագ կէլէն պիր քիմսէ, 16ընճը բիատէ ալայընըն իսյան իթտիկի Ռուրիք գըշլասընըն իշէրիսինտէ թիւֆէնք աթըլըյօր օլտուղունու խապէր վէրմիշ. հալի օրանիա գօշմուշ, վէ թիւֆէնք տարպէլէրի աթըլմըշ տըր։

Էհալիտէն պիրի, «Ճիւմհուրիյէթ թարաֆտարլարը օլան ասքէրլէրի զապթ իտիյօրլար» տէյի պաղըրմըշ վէ պիր տիկէրի տէ, «Պունլարըն ինթիգամընը ալալըմ» տէյի մուգապէլէ իթմիշ տիր։

Խալգ, տագըզա պէ տագըզա արթմըշ, գըշլանըն գարշըսը «Եաշասըն ճիւմհուրիյէթ» աւազէլէրիյլէ գըլըմըշ, ասքէրլէր պիրպիրլէրիյլէ վուրուշարագ սիւչըմը չըգմըշ, պիրինճի խասսա ալայը թօբճըլարը՝ ճիվարտաքի գըշլատան կէլէրէք, ասըլար իլէ պիրլէշմիշլէրտէն վէ մէյտանը իշղալ իյլէտիքտէն սօնրա, պահրիյէլիլէրի տէ քէնտիլէրինէ տախիլ իտէրէք, թէբրսանէ իւզէրինէ իլէրիլէմիշլէր վէ իքի թօբ էլէ կէչիրէրէք, իշարէթ մագամընտա գուրու սըզը պօշալթմըշլար տըր։ Շէհիր, հէյէճանա տիւշար օլմուշ. 16ընճը բիատէ ալայընըն միրալայը՝ ասքէրլէրինի իթաաթ ալթընա ալմաքա չալըշըրքէն, օ անտէ գաթլ էտիլմիշ. իսթիֆլալ փըրգալարը՝ սիլահ ալթընա ճէլպ օլունմուշ, բօլիս էֆրատը կէրի բիւսքիւրթիւլմիւշ, մուգավէմէթ իթմէք իսթէյէն գապիթլէրի էսիր իտիլմիշ. վէ օնտան սօնրա ասքէրլէր վէ էհալի, գօլ գօլա, ումուզ ումուզա շէհրին իչինէ տէ խարէլմիշլար տըր։ Իսթիլալ, մահալլէտէն մահալլէյէ սիրայէթ իթմիշ տիր։ Հիւրրիյէթ ճատտէսինտէ, բազար եէրինին գուլուպէլէրի թախթալարըյլա սէտտլէր թէրթիպ օլունմուշ վէ սէֆինէլէրին տիվարլարը արգասընա սիբէրլէնէրէք, «Եաշասըն ճիւմհուրիյէթ» տէյի նիտա իթմէք, եախուտ Մարսէյեզ չարգըսընը չաղըրմագ իսթէմէյէն զաւալլըլարը թիւֆէնք աթէշինէ տիւթիլմիշ տիր։

Պու սըրալարտա գըրալը տուրմագ իմթինա իթմիշ, վէ հիւքիւմէթ սէրայը խարիճի կեօրֆեյէ իլանընտա գալգըշմըշ իսէ տէ, բօյլէ նագըր խասըմ, ասքէրի գօմանտան քէօյտէ, վիւքէլանըն էքսէրիսի վիլայէթլէրտէ, ժընէրալլար Լիզպօն ճիվարընտա պուլունտուգլարընտան, պիր կէճէտէ էմրլէր վէ աքսի էմրլէր վէրիլմիշ, հատըսէ միւքէմմէլ պիր գարըշըգլըգ հիւքիւմ իթմիշ տիր։ Փռանսըզլա պէրապէր ասքէրի մուհաֆազգանըն նըսֆընտան զիհատէսի խիանէթ իչթիրագ իթմիշ տիր։ Եալըը կէճէտէն իւչ սաաթ սօնրասը գատար հիւքիւմէթին էմրինէ, օն թագըմը, խասսա պէլէտիյէ ասքէրիյէսինտէն պիր գաչ պին նաֆարա վէ միւթէկաթիփ թօփ պաթարիալարը թապի օլուպ, պինապէրին հէնուզ գըրալիյէթ տավասը գայըր օլտուղու տըր։ Պու ասքէրլէր՝ չէճիմէ քէնտիլէրինի միւտաֆաա իթմէքտէ վէ էրպապը իհթիլալա գարշը նիւրիւմէյէ հազըր պուլունմագտա օլուպ. հալէնգ պունլարա գօմանտան էքսիկ տիր։ Բալպասանըն պուլունմամասընտա վէ երքանը հարպ րէիսինին՝ Լիզպօնտան 30 քիլօմէթրօ ուզագտա Գասգայէս նամ մահէլլէտէ օլմասընտա միւսիր, քիմսէ, պու մէսուլիյէթի ուհտէսինէ ալմագ ճեսարէթ իտէմէմիշ տիր։ Իշթէ ֆէլաքէթ տէ պունտան իլէրի կէլմիշ տիր։ Գըրալա սատըգ գալան ասքէրլէր՝ նիզամսըզ վէ պաշսըզ մուհարէպէ իթմէքտէ, հէր քէս գօմանտան օլմագ իսթէմէքտէ, վէ պաղըրար՝ սիւչմէն թարաֆընա կէչմէքտէ օլտուղունտան, մուվաֆագըյէթ իմքեանսըզ օլմուշ տըր։ Էրտէսի կիւնիւ սա պունտան ճէսարէթ ալարագ, սէրայա սօղուլուպ հիւճում իթմիշլէր տիր։

Գըրալ, ղալէպ ասքէրին հալ իլէ վէ պաշւը մաղլուպիյէթլէրիյլէ իլի ասքէրտան պէրի խափէտ պէքլէմէքտէ պուլունմուշ տըր։ Տիկէր մաղլուպիյէթ ֆիքրը իթմիշլէր տիր։

Գըրալա, օրատան չէքիլմէսի րիճա օլունմուշ իսէ տէ, հէր հալտէ սէրայտա գալաճաղընը պէեան իտէրէք, չէքիլմէք իսթէմէմիշ տիր։ Եալըը կէճէտէն 4 սաաթ սօնրա էնէնտէն թիւֆէնք աթէշի պաշլամըշ տըր։ Ասըլար՝ սէրայը գըրալըյ գալըթա չալըշմըշ, խասսա ասքէրի պունլարա գարշը կէլմիշ, վէ նաղմուր կիպի գուրշուն եաղտըրմագլա, իչլէրինտէն բէք չօգընը թէլէֆ իթմիշլէր տիր։ Էնէնտէն իւմիտլէր թազէլէնմիշ, լաքին պու սըրալարտա, Ալզանթարա գըշլասընտա պուլունան ասքէրի պահրիյէ ճիւմհուրիյէթ պայրաղընը չէքմիշլէր, վէ պուլունտուգլարը բէնճէրէլէրտէն՝ գըրալըն մուհաֆըզը օլան ասքէրլէրէ շիտտէթլի աթէշ աչմըշլար տըր։ Այնի վագըթտա իսէ հարպ սէֆինէսի տէ սէրայը թօփա թութմուշլար տըր։ Կիւլլէլէրտէն պիրի սէրայը գըրալընըն պայրաղը տիրէկինի գըրմըշ, իքինճիսի տէօրթ քէօշէ գուլէսի վուրմուշ վէ իւչիւնճիւսիւ սէրայըն իչ թարաֆլարընտա աթէշ պըրագմըշ տըր։

Իշտէ սէրայտա գըրալըն վազիյէթի ֆէվգէլատէ թէհլիքէլի օլտուղունտան, պիր ան էվվէլ օրասընը թէրք իթմէսի իլթիմաս իտիլմիշ, վէ Նէիսալէթ միւշարիլէյհ սէրայը թէրքէ գարար վէրմիշլէրտէն, կիզլի պիր գապուտան չըգարըլմըշ, վէ քէնտիսինէ պէքլէմէքտէ օլան պիր օթօմօպիլէ բաքիլմէն, շէհրին գապուլարընտա վագը պիր սէյֆիյէյէ գատար կիթմիշ. վէ օրատա, աճէլէթէն կէօթիւրիւլմիւշ օլան պիր միտար էշեահա պէքլէմիշ տիր։ Սապահ սաաթ 5տէ, Լիզպօնտան 40 քիլօմէթրօ ուզագտա պուլունան Մաֆրա մանասթըրընա կէլմէկ իսթէմիշ, վէ վալիտէսի գըրալիչա Ամէլի՝ պիր հավէրը հարպ մարիֆէթիյլէ վուգուաթտան խապէրտար օլարագ, Գասգայէսի թէրքլէ, Մաֆրատա մախսուսընա գավուշմուշ տըր։ Պու արա էրպապը իսթիլալ՝ գըրալըն հարէքէթինէ վագըֆ օլուպ, միւրէհհաթ քէսիլմիշլէր վէ Պրազիլիա հարպ սէֆինէսինէ իլթիճա իթմիշ օլտուղունը զանն իյլէմիշլէր տիր։ Քէնտիսինի արամագ իչին վըրհլըէա կիրմէք իսթէմիշլէր իսէ տէ, պունըն գօմանտանը խանըշմալարընա միւսաատէ իթմէմիշ տիր։ Պունըն իւզէրինէ գըրալըն օ վաբօրտա պուլունտուղընա շիւպհէլէրի գալմամըշ տըր։ Պու խապէր՝ Թիւքիւրլէրի՝ գըրալըն գութթուլմասընա սէպէպ օլմուշ տըր։

Լաքին գըրալ Մանօէլ, գըրալիյէթ թարաֆտարը օլան ասքէրին գալէպէ չալամագլարընը իւմիտ իտէրէք, Մաֆրատան հարէքէթ իթմէք իսթէմէմիշ տիր։ Լիզպօնտա գալմըշ օլան տիւգ տ'Օբօրթօ, ասքէրի միւթէֆէրրիգ թօպլամաղա չալըշմըշ, պիւթիւն կէճէ թօբճը էֆրատընըն պաշընտա կէչէրէք, չէճիմանէ մուհարէպէ իթմիշ, ֆագաթ չօգլուգա գարշը կէլէմէտիքինտէն, էսիր տիւշմիւշ վէ պիր գաչ սաաթ մահպուս գալտըգտան սօնրա, թէվգիֆէ պէկլէ խանէտանը գըրալի լէհինէ պիր թէշէպպիւսաթ վուգուա կէլմէսի մուհթէմէլ օլմասընտան աֆ օլունմուշ տըր։

Սէրայըն պօմպարտըմանընտան սօնրա, իքի հարպ սէֆինէսի թէրսանէյէ ավտէթ իթմիշլէր տիր։ Պունլարտան պիրի տէօրթ եիւզ մէթրօ ուզագլըգտան հիւքիւմէթ պինալարը իւզէրինէ պազը գումպարալար աթմագլա, տիվարլարտա պէօյիւք տէլիքլէր աչմըշ վէ պիր խայլի նուֆուս թէլէֆ օլմուշ տըր։

Այնի սէֆինէ՝ Թիճարէթ մէյտանընը տախի թօբա թութմագլա, բէք չօգ քէսան թէլէֆ վէ մէճրուհ օլմուշ տըր։

Նիհայէթ ասքէրի գըրալիյէ Թիճարէթ մէյտանընտա իքի թօբ գօյմագա մուվաֆագ օլարագ, հարպ սէֆինէսինէ աթէշ իթմէկէ պաշլամըշլար վէ էֆրատընտան խայլիսինի թէլէֆ իթմիշլէր տիր։ Օլ վագըթ մէզքիւր սէֆինէ՝ թիւճճար սէֆինէլէրի արասընա իլթիճա իթմիշ տիր։

Տիւգ տ'Օբօրթօ, գարըշըգլըգտան իսթիֆատէ, էվվէլճէ գըրալ իլէ գարարլաշտըրըլըրարագ, վաբօրընը, Էրիսէյրա նամ սահիլ իւզէրինտէ վէ Մաֆրատան օն քիլօմէթրօ ուզագտա վագը պիր լիմանա հարէքէթ իթտիրմիշ, վէ սապահ սաաթ 11տէ օրայա վասըլ օլարագ պէքլէմիշ տիր։

Գըրալ վէ գըրալիչա Ամէլի, հալքա իւմիտ իթթիֆաքլէրինտէն, պիր տիւրլիւ Մաֆրատան մուֆարագաթ իթմէք իսթէմէմիշլէր, լաքին էօյլէտէն իքի սաաթ սօնրա, Լիզպօնտան ալընան խապէրլէրտէն, հէր կէօնա մուգավէմէթին չարէսիզ օլտուղընը անլամալարը իւզէրինէ, իսթիֆլալըն մուվաֆագըյէթի հէնուզ Մաֆրատա մալիւմ տէյիլ իքէն, մաստըլը հարբիյէ մէքթէպինին սիւրմէ գատար սիւարիսի րէֆագաթընտա օլարագ, Էրիսէյրատա պուլունան սէֆինէյէ վասըլ օլմուշլար տըր։ Գըրալիչա Մարիա Բիա տախի վուգուաթտան խապէրտար օլմասը իւզէրինէ, աճէլէթէն Սինթրատան հարէքէթլէ, օ տախի պունլարըն նէզտինէ կէլմիշ, վէ ճիւմլէսի, չարյէնալիհ կէմիսի, էօյլէտէն սօնրա սաաթ 3տէ մէզքիւր վաբօրա րաքիպ օլմուշլար տըր։ Գըրալ, հարէքէթինտէն էվվէլ, մայէթինէ պէեանը թէշէքքիւր իթմիշ, վէ սօն տէֆա քէնտիսինի աղլամագլա կէլմիշ օլան պալըգճըլարա վէտա իլէմիշ տիր։ O աղլամը Ճիպրալթարա վասըլ օլմուշ տըր։

ԹԻՒՐՔԻԱՆԸՆ ՏԱԽԻԼԻ ԱՀՎԱԼԻ

Թան զազէթասընըն խաղէճէ օխըլըը պիր մէգալէ, պիր գաչ կիւն էվվէլ պա

թելէկրաֆ իշար իտիլմիշ իտի։ Մէզքիւր մագալէյի, զիյրտէ թէրճէմէ իտէրիզ.

«Թիւրքիա իլէ Ռումանիանըն մուահէտէսի վէ Օսմանլը իսթիգրազընըն միւզաքէրաթը հագգընտա արտ արտա վէրիլէն մանէալար, Թիւրքիանըն ահվալը տախիլիյէսինի գարանլըգ իչինտէ պրագմըշ օլուպ, պու պապտէ իզահաթ վէրմէք զաթէն էքսիյեճ կիւճ պիր մէսէլէ տիր։ Պունունլա պէրապէր պու գարանլըգ իչինտէ պազը նօգթալար վար տըր քի, տօղրուսու հէնիւզ չէյլէր տէյիլ իսէ տէ, տախմի էնտիշէյի մուճիպ տիրլէր։

«Կէնճ-Թիւրք վիւքէլասընըն, պիւթիւն մէմալիքի Օսմանիյէտէ գանունա րիայէթ իթտիրմէք իսթէտիքլէրինի պէհան իթմէլէրի չայհանը թէպրիք իտի, պիզ տէ քէնտիլէրինի թէպրիք իթտիք։ Պու իշի պաշա չըգարմագ, բէք չօգ վէխիմ միւշքիւլաթը զալէպէ իթմէքլէ միւմքին օլաըղընը տա թէսլիմ իթմէլիյիզ։ Էհասըլ, իպթիտա էն միւշքիլ օլան Արնավուտլըգ մէսէլէսինէ էլ աթըլըրընը զիքր իթմէք տէ ճայիզ տիր։ Օ մէսէլէյի հալլ իթմէք իչին կէօսթէրտիքլէրի սէպաթ, տիկէր գավմլար գարշըսընտա, խուսուսիլէ Մաքէտօնիա Խրիսթիանլարը հագգընտա տախի այնի տէրէճէտէ գաթի պիր խաթթը հարէքէթ իթթիխազընա քէնտիլէրինի մէճպուր իթմէլի իտի։ Թէրքը սիլահըն ումումի օլմասընը թալէպ իթմէքտէ հագգլարը վար իտի։ Էհալինին սիլահը օլարագ իքիյէ պէօլիւնմիւշ օլմասը մուխասըմարալը խտուկինի տուշիւնմէքտէ տէ հագլը իտիլէր։ Լաքին Իսթանպօլտան, Մանասթըրտան, Սէլանիքտէն ալընան խապէրլէր ուզէրինէ, քէնտի քէնտիմիզէ չու սուալի իթմէկէ մէճպուր օլուեօրըզ քի, հատտա զաթընտէ հագգլը օլան պու մուամէլէ, իճապ իտէն պիթարաֆիլըգլա, իթիտալ իլէ վէ մէհարէթլէ իճրա կէօրիւլիւեօ՞ր մը։

«Մէսէլա Մանասթըրըն ահվալինի նազարը տիգգաթա ալըն։ Շէհրին՝ ֆէվգէլատէ պիր րէժիմ ալթընտա պուլունտուղը չիւպհէսի տէյիլ տիր։ Պիրպիրինէ խասըմ օլան Ռումլար իլէ Պուլկարլար, այնի զուլմ ու թէատտի ալթընտա պուլունարագ, չիմտի պարըշմըշ տըրլար։ (Պուրատա «Թան» զագէթասը՝ Մանասթըր մէթրօպօլիտինին թէլկրաֆ իտիլտիկի, վէ Տիվանը Հարպ հուզուրընա չըգարըլտըղը վուգուաթլարընը հաւմըշ տըր քի, սօն նիւսխէլէրիմիզտէն պիրինտէ պէր թաֆսիլ պիլտիրմիշ օլտուղումըզտան, թէքրար իթմէյիզ։)

«Պու վագըա, մարուֆ զէվաթ հագգընտա օլտըղը կիպի, կէօզէ չարբմագտա տըր. Լաքին հալընըզ պու տէյիլ տիր։ Կէլկէլի արհիմանարտի՝ Տիվանը Հարպ Մարաֆընտան 8 սէնէ, Օզունի մանասթըրը նագլը 4 սէնէ քիւրէք ճէզասընա վէ Կէվկէլի մէքթէպի միւտիրի ասըլմասա մահքիւմ օլմըշլար տըր։ Մահքիւմլէրին ավօգաթլարը, վէրիլէն հիւքմլէրին՝ մէրի իւլ իճրա օլան գավանինէ թաթպիգ իտիլմէյիպ, Մէճլիսի մէպուսանա թագտիմ օլընմըշ, ֆագաթ սօնրա կէրի ալընմըշ օլան պիր գանունի լայհասընա թաթպիգ իտիլտիկինի սէօյլէօրլար։ Էկէր Օսմանլը բօլիթիգասը տէնիլէն պու իսէ, օլապիլիր քի պիր կիւն, պու բօլիթիգա, վագթըլա Վարշավիատա օլտըղը կիպի, ասըրլի թէէսսիս իթմէկէ մուվաֆագ օլապիլսին։ Լաքին պունլարըն, պունտան էվվէլ Էվրօբանըն րիզասընա արզ իտիլմէսի արզու օլընան ուսուլի բրօժէ իլէ միւնասիպէթի եօգ տըր։ Վագըա Թիւրքլէր, Եունանըլըլարըն, Օսմանլըլըգա գարշը խիանէթ իթտիքլէրինտէն պահսլա, քէնտիլէրինի միւտաֆաա իթմէքլէրինի պէհան իտիէօրլար. Ֆագաթ պունունլա, էվվէլա քի՞մ պաշլատը մէսէլէյի մահուտէսի օրթադա գօնմըշ օլուեօր քի, պու սուրէթլէ խատարէի հիւքիւմէթ իթմէք միւմքին տէյիլ տիր։ Մաքէտօնիատաքի Թիւրք ասաքիրի գօլայճա քէնտի նաֆի աուէթլէրինէ քէօնտիւրէ տիրլէր։ Պու աուէթ, թէէսսիւֆ օլունուր քի, բէք մալիւմ տիր։ Պունլարըն հէնիւզտէն թահրիքի գօլայ օլաըղընը պիլիրիզ։

«Պունտան պաշգա հալընըզ Ռում ունսուրը մէվգուի պահս օլմաեօր։ Գարատաղա մինօր օլան Եէնի-Պազար Սըրպ էհալիսի տէ ֆիրար իթմէքտէ տիր։ Պունըն իչին սէպէպլէրի պուլընմասը միւհիմ տիր։ Պունտա տա գապահաթ պիրպիրինէ աթըլըեօր, վէ ուզագտան հագըգէթի լըմիյէթլէ անլամագ՝ միւմքին տէյիլ տիր։ Պուլկարլար տա, աճը աճը շիքայէթլէր իտիեօրլար։ Շիւպհէսիզ Մաքէտօնիա Պուլկարլարը, շիքայէթ իթմէքտէն ասլա տուր օլմամըշլար տըր։ Էկէր Պուլկարլար, գապահաթ իշլէմիշլէր իսէ, թէշէքքիւլէրինէ տէ սէպէպիյէթ վէրիլմէմիշ մի տիր։ Կէնճ Թիւրքիա, իսմիտլէրինին չէվգը իչինտէ, «Պունտան պէօյլէ Մաքէտօնիա մէսէլէսի եօգ տըր» տէմիշ իտի։ Կէրչի թէաճճիւպ իթմէհէրէք, լաքին թէէսսիւֆլէ պէհան իտէրիզ քի, օ մէսէլէյի հալլ իթմէք իչին, հիւքիւմէթը մահէլլէյէ՝ Համիտ տէվրինին թէտպիրլէրինտէն ֆարգլը պիր թէտպիր գուլլանմաեօր։ Պու հալ, զաթէն չայհանը թէէսսիւֆ տիր, զիրա պու հարէքէթլէ, տէվամը պիր սուրէթը թէսվիյէ պուլմագ գապիլ տէյիլ տիր։ Մաքէտօնիա հարպսը, պու կիտիշլէ, աղ վագըթտա թէքրար զէհիրլէնէճէք տիր։ «Բօլիթիգա մասլահաթկիւզարլարը» պիր խէտաղ տէյիլ իտի. ֆագաթ մէվգըի իճրայէ գօյտուգլարը րէժիմ, պու կիւն նէթիճէլէրինի կէօրտիւկիւմիւզ րէժիմտէն տահա զիհատէ տէյէրլի տէյիլ մի իտի.

«Պու միւթալէամըզտա պիր կէօնա թարաֆկիրլիք եօգ տըր։ Մէսէլէնին, թէֆէրրուաթըյլա կէօսթէրիլմիշ հագըգէթլէր ուզէրինէ պինա օլունմըշ օլմասըլա, պիրպիրինի թութան էմարէլէր ուզէրինէ միւսթէնիտ օլտըղընը գապուլ իտէրիզ, լաքին ուսուլսըզըն հասըլ իթտիկի թէէսսիւր ախքեար օլմալէ պէրապէր, մէմնունիյէթպախշ տէյիլ տիր։ Մաքէտօնիանըն խառարէսի գօլայ օլմատըղը մալիւմ, լաքին չիմտիքինտէն տահա էյի օլապիլիր իտի։ Խրիսթիան թէպաալարընը թահրիք իթմէքլէ, Թիւրքլէրին մէնֆաաթը իգթիզասընտան տըր։ Իսարէի հիւքիւմէթ՝ զուլմ ու թէատտի ուզէրինէ պինա իտիլէմէզ։ Մանասթըր մէմուրինի հիւքիւմէթի, «Տիւշմէնին նաշը թաթլը գօգար» տէրլէր։ Լաքին պու ուզաղը կէօրմէյէն պիր բօլիթիգա տըր։»

ՌՈՒՍԻԱՆԸՆ
ԵԷՆԻ ԽԱՐԻՃԻԷ ՆԱԶԸՐԸ

Ռուսիա խարիճիէ նազըրը Մ. տ'Իզվօլսքի՝ միւթէվէֆֆա Մ. տը Նէլիտօֆըն եէրինէ Բարիզ սէֆարէթինէ թայինի օլընմալէ, խարիճիէ միւսթէշարը Մ. Սասօնօֆ՝ խարիճիէ նէզարէթինէ թայինի գըլընմըշ տըր։ Ռուսիա էֆքեարը ումումիյէսի՝ եէնի խարիճիէ նազըրընը եէնի կէլէն մագամընտա տատ իթմէքտէ տիր. զիրա միւշարիլէյհ, հէնուզ կէօսթէրէճէք եախօտ սիեասի բրօկրամընը գապուլ իթտիրէճէք ֆըրսաթ զուհուր իթմէմիշ տիր։ Մ. Սասօնօֆուն Ռուսիանըն նէ՛ պէքլէտիկինի անլամագ գօլայ տըր։ Բանսլավիզմ վէ Շօվինիզմ թարաֆտարը օլան զաղէթալար, եէնի խարիճիէ նազըրընըն վազիֆէսի՝ Պալգանլարտա Սլավլըգ տավասընը միւտաֆաա իթմէքտէն իպարէթ օլաճաղընը պէհան իտիէօրլար։ Պու պապտէ Ռուսքօյէ Սլօվօ նամ զաղէթա եազըեօր քի, «Սապըգ խարիճիէ նազըրը Մ. տ'Իզվօլսքինին Թիւրքիատա զուհուրա կէլէն մանէալըգ էֆքեարը (Գարատէնիզի պիթարաֆ գըլմագ խուսուսընտա «Թանին»տէ պէհան իտիլմիշ օլան ֆիքըր) րէտտ իտէմէզսի, Մէմալիքի Օսմանիէնին զուվվէթի հագգընտա Կէնճ-Թիւրքլէրին պէսլէտիքլէրի իւմիտի թահքիմ իթմէկէ եարտըմ իթմիշ տիր։ Թիւրքիա, Շարգտա քէնտիսինին թէֆէվֆիւգի նուֆուզընը թէէմին իտէճէք օլան միւտարէքէյի գաթիյէ ասքէրիճէ հազըրլանըեօր։ Սօն վագըալար սէպէպիլէ Պալգանլար մէսէլէսի՝ էհէմմիյէթը մախսուսէ քէսպ իթմիշ տիր։ Պալգանլարտա Սլավլըգ տավասը էօլմէմիշ տիր, վէ եէնի խարիճիէ նազըրը Մ. Սասօնօֆըն գարշըսընտա ֆաալիյէթ իչին վասի պիր մէյտան պուլընմագտա տըր»։ —Ֆիլվագը զալիպա եէնի Ռուսիա խարիճիէ նազըրը, զաղէթալարըն իրայէ իթտիքլէրի խաթթը հարէքէթէ սալիք օլմաեա հազըրլանըեօր։ Ռուսիա տիբլօմասիսինին, Պուլկարիստան իլէ Սըրպիա վէ Սըրպիա իլէ Գարատաղ պէյնինտէ եագընլըգ հուսուլէ կէթիրմէք իչին ֆէվգէլատէ զայրէթ իթմէքտէ պուլընտըղը՝ Պէլկրատտան վէ Սօֆիատան ալընան խապէրլէրտէն անլաշըլըեօր։ Եազընտա Պալգան տէվլէթլէրի միհանընտա պիր իթթիհատ ագտը թասավվուրը պաշա չըգաճաղընը Պուլկար էրքեանը սիեասինին մէմնուն իթմէքտէ օլտուգլարընա տաիր «Ռուսքօյէ Սլօվօ»տա պիր թելէկրաֆ տէրճ իտիլմիշ տիր։ Սըրպիա իլէ Գարատաղ պէյնինտէքի սօղուգլըգ՝ Ռուսիանըն զայրէթի սայէսինտէ պէրթարաֆ օլմագ իւզրէ տիր։ Պու խապէրին նէ տէրէճէ սահիհ օլտըղընը միւսթագպէլ կէօսթէրէճէք տիր։ Մ. Սասօնօֆըն թայինինի հագգընտա Ռուս զաղէթալարընըն միւսաիտ պիր լիսան գուլլանմասը, նազըրը միւշարիլէյհին, Ռուս զաղէթալարընտա կէօրիւլէն էֆքեարա վէ հիսսիեաթը էհալիյէ մուվաֆըգ պիր մէսլէք թութաճաղընա իշարէթ տըր։

ՖՐԱՆՍԱՏԱ
ՏԷՄԻՐ ԵՕԼ ՄԷՄՈՒՐԼԱՐԸՆԸՆ
ԹԱԹԻԼԻ ԻՇՂԱԼԸ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ

Ֆրանսատա տէմիր եօլ մէմուրլարընըն ումումէն թաթիլի իշղալը, հիւքիւմէթին իլէ ալտըղը թէտպիրլէրէ րաղմէն կիթտիքճէ արթըեօր, վէ աղ կիւնտէն ումումի պիր շէքլ ալաճաղընտան գօրգուլուեօր։ Թաթիլի իշղալ իտէնլէր, եօլլարը պօզմագտա վէ թէլէկրաֆ թէլլէրինի քէսմէքտէ տիրլէր։ Պու եիւզտէն Ֆրանսատա վէխիմ պիր հալ հիւքմ իթմէքտէ վէ հիւքիւմէթ, սիհասի պիր րէնկ ալմագտա օլան պու ամէլէ թաթիլինին էօնիւնէ ալմագ իչին, հէր կէօնա ճահտը իճրա իթէմէքտէ տիր։ — Սօն թէլէկրաֆլարա կէօրէ, Բարիզ իլէ Պէրլին արասընտա տէմիր եօլ մուխապէրաթը գաթ օլունմըշ, վէ Ինկիլթէրրա իլէ մուխապէրաթ ազալմըշ տըր։ Թրամվայլար վէ տէմիր եօլ գաթարլարը իլէ էրզագ նագլի միւշքիլաթա ուղրամագտա տըր։ Թէնվիրաթ մէմուրլարընըն թաթիլի իշղալ իթմէլէրինտէն տէ գօրգուլուեօր։ Րէիսի ճումհուր Մ. Ֆալիէր՝ պիր սուրէթը իթիլաֆ պուլմասը չալըշըեօր։ Տէմիր եօլլար ամէլէսի միլլի սէնտիգասը, պիւթիւն ամէլէյի թաթիլի իշղալա տավէթ իթմիշ տիր։ Դարպ տէվլէթ տէմիր եօլը ամէլէսինտէն 4000 քիշի, թաթիլը իշղալը ումումի գըրարը վէրմիշլէր, վէ հէնուզ թէրքը իշղալ իթմիշ օլմաեան րէֆիգլէրինի տէ, տէրհալ թաթիլի իշղալա գանի իթմէկէ գարարլաշտըրմըշլար տըր։

Շարգ րըթասիօնընտա թաթիլ իտէն ամէլէնին միգտարը կիթտիքճէ արթմագտա տըր, լաքին թրէնլէր հէնուզ իշլէմէքտէ տիր։ Օրլէան իլէ Լիօն խաթթլարը արասընտա ամէտշիւտ սէրըզը վէճհլէ տէվամ իթմէքտէ իսէ տէ, Շըմալ խաթթլարը իւզէրինտէ թաթիլի իշղալ՝ հէման ումումի տիր։ Բարիզին զէմին ալթը տէմիր եօլլարը ամէլէսինին թաթիլի իշղալ իթմէլէրինտէն տէ գօրգուլուեօր։ Բարի-Լիօն-Մէտիթէրանէ խաթթլարը իւզէրինտէ չալըշմագ թէմամիլէ տուրմըշ վէ տիկէր խաթթլար իւզէրինտէ էքսիլմիշ տիր։ Ղազէթալար վէ էհալի, ումումէն թաթիլի իշղալա գարշը օլուպ, պունը՝ վաթան խիանէթի ատտ իտիեօրլար, վէ ինթիխապ լար էյնասընտա, ամէլէնին իճրասը նագապիլ մէթալիպատա պուլընմասընա սէպէպ օլմըշ օլմասընտան տօլայը Բարլամէնթօյը գապահաթլը կէօսթէրիեօրլար։

*** Թաթիլի իշղալ՝ պիր թարաֆտան եաեըլմագտա տըր։ Շըմալ վէ հիւքիւմէթ խաթթլարը իւզէրինտէ ամէտշիւտ թէմամիլէ տուրմուշ տըր։ Օրլէան, Շարգ, Լիօն վէ Մէտիթէրանէ խաթթլարը իւզէրինտէ պու կիւն թաթիլը իշղալ պաշլաճաք տըր։ Հիւքիւմէթ, պու պապտէ թէտապիրի չէտիտէ իթթիխազընա գարար վէրմիշ տիր վէ էպպաշըլարտան 25 քիշինին թէվգիֆ իտիլմէսինէ պէքլէնմէքտէ տիր։ Պիր գաչ սօսիալիսթ զաղէթալարտան մատա, ումում զաղէթալար՝ թաթիլի իշղալ իտէնլէրի վէ իխթիլալճիլարընէ հարէքէթլէրինի միւթթէֆիգէն մուախէզէ իթմէքտէ տիրլէր։

*** Տիւն ալընան թէլէկրաֆլարտա, թաթիլը իշղալըն, իթթիֆագ օլընան թէտապիրլէրէ րաղմէն, էլան չիտտէթլէ պէրտէվամ օլտըղը իշար օլունուեօր։ Նիզամ վէ ասայիշին մուհաֆազասը իչին Բարիզին պաշլըճա նօգթալարընա ասքէր միւֆրէզէլէրի վազ իտիլմիշ տիր։ Օրլէան խաթթը ամէլէսի, տիվարճըլար, չարգ տէմիր եօլը խաթթը մէմուրլարը, զէմին ալթընտան իշլէյէն տէմիր եօլ մէմուրլարը սինտիգասը ումումէն թաթիլը իշղալ իթմիշլէր տիր։ Րէիսի վիւքէլա Մ. Պրիան, պու թաթիլը իշղալըն՝ իխթիլալքեարանէ վէ ճինայէթքեարանէ պիր թէշէպպիւս օլտըղընը պէհան իթմիշ տիր։

ԵՈՒՆԱՆԻՍԹԱՆՏԱ
ՊՈՒՀՐԱՆԸ ՎԻՒՔԷԼԱ

Րէիսի վիւքէլա Մ. Տրակումիս, գապինէնին իսթիֆասընը վէրմիշ օլտըղընտան, Եունանիստա պիր պուհրանը վիւքէլա զուհուր իթմիշ տիր։ Ջանն օլընտըղընա կէօրէ, Մ. Վէնիզէլօս, տօսթլարընըն թէշվիգի վէ էֆքեարը ումումիէնին թահրիքի իւզէրինէ եէնի գապինէյի թէշքիլ իտէճէք տիր։

Սօն կիւնլէրտէ Թիւրքիա իլէ Եունանիստան արասընտա պիր իթիլաֆ հուսուլի մէմուլ օլընմագտա իքէն, մէզքիւր պուհրանը վիւքէլա, խուսուսիյէ Մ. Վէնիզէլօսըն մանթըրիասէթինէ եէնի պիր հէյէթը վիւքէլա թէշքիլի իհթիմալի, մէզքիւր իւմիտի զայիլ իտիեօր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տիւն Վարչական ժողով ագտը իճթիմա իթմիշտիր։

*** Ազատ միւթէալլիգ էմլաքըն հիւսնի իտարէսի վէ վարիտաթ վէ մէսարիֆինին ինզիպաթ ալթընա ալընմասը իչին, Կ-Բաթրիգ էֆ. հազրէթլէրի թարաֆընտան պիր Մատակարարական գօմիսիօն թէշքիլ իտիլտիկինի ագտէմճէ եազմըշ իտիք։ Պու գօմիսիօնա՝ հէյէթը րուհանիէտէն Գ.Գ. Աբիկեան Յովսէփ Ծ. Վ., Ծամճեան Յովսէփ Վ., Էքմէքճեան Ռափայէլ Վ., վէ ճիսմանիլէրտէն՝ Աշնաւոր Անտօն էֆ., Հալէպլեան Գրիգոր էֆ., Անանեան Բիէր էֆ. վէ Գազէզեան Անտօն էֆ. ազա թայինին օլընմըշլար տըր։ Իշպու գօմիսիօն, պիլլասսա Կաթողիկոսարանըն 1911 սէնէսի պիւտճէսինի թանզիմ իտէճէք տիր։

*** Ահվալը սըհհիյէսի սէպէպիլէ Պրուսաեա կիթմիշ օլան Կ-Բաթրիկի սապըգ Սապպաղեան Պօղոս էֆ. հազրէթլէրի չէհրիմիզէ ավտէթ իթմիշ տիր։ Իյիլէթկիլմիզէ կէօրէ, միւշարիլէյհ, պազը ումուրը զաթիյէսինին թէսվիյէսի իչին եագընտա Մըսըրա ազիմէթ իթմէք նիյէթինտէ օլուպ, պատէհու Զէյթուն վանքընա կիտէրէք, օրատա իգամէթէ գարար վէրէճէք տիր։

*** Էմլաք ալըմսաթըմը իմթիյազլըլէրի մուամէլաթընըն պունտան պէօյլէ Բաթրիգխանէլէր մարիֆէթիլէ իճրա իտիլմէյիպ, Տէֆթէրխանէտէ իճրասընա տաիր Շուրայի տէվլէթճէ վէրիլէն գարար Պապը Ալիյէ արզ իտիլմիշ օլուպ, Մէճլիսի վիւքէլատա թաստիգ իլէ, իրատէի Սէնիյէյի

պրասը իմտիհանն սոնրա մուամելէյէ իսլահաթ օլունամագընը, վէ պէհէր իէ-մանիսայէ իչին 5 գէ. գըյմէթ գօնմըշ օլուպ, պունտան ֆազլա իսթէհսալէրին էն չէտին ճէզաեա արիւչար օլամագլարընը եազըյոր: «Լա Թիւրքի», պու պապտա Պատրիգխանէլէրին միւթթէֆիգըն հիւքիւմէթէ խուէճէլէրի միւրաճաաթլարըն պիր կէօնա սէմէրէ մըյմալ օլմատըղընը, հալպուքի մազամը Շէյխ իւլ Իսլամընըն խարիճի իչին հիւքիւմէթին վէրտիկի մախսուսամ կիպի, մէսավաթը մէշրութա մուճիպինճէ, բաթրիգլէրին թախի՛ Պատրիգխանէլէրինին աչըղընը գաբամմագ իչին հիւքիւմէթտէն մախսուսամ խամէմլէրի մէնհթէմիլ իսէ տէ, պունըն տա պաշա չըգմասը մէմալ օլմատըղընը պէան իտիյոր:

Մէրհում Գազանճեան Սուքիաս Աղա'ըն պիրատէրի' մէսթէվեֆա Պօղոս էֆ. Գազանճեանըն զէվճէսի Տիկին Թագուհի Գազանճեան, պիր վէքեաթըն պէրիւ աւիւչար օլտըղը խասթէլիքտէն գուրթուլամատարագ վէֆաթ իթմիշ, վէ պու սապահ ճէնազէսի Բանկալթըտէ Վիէննա Մխիթարեանլարը քիլիսէսինտէ, մաթէմզէտէ մազամընտա պուլընան Անտոնեան Թարիգաթըընըն պազը րէհապլարը մըրաֆըլէ մէնքէ... տէ մուքթէտիր զէվաթ հազըր օլտուգլարը հալտէ իճրա գըլընմըշ տըր:

Մախտումը Յովսէփ էֆ. Գազանճեան իլէ քէրիմէսի վէ տամատը Մ. Վէնեան Մուրատը վէ հէմշիրէսի Օր. Էֆթիք Գազանճեանա վէ սաիր ագրապանա պու վէսիլէ իլէ պէեանը թէէսսիւֆ վէ թազիյէթ իւյլէրիզ:

Մ. Յովհան Ոսկերեան քիլիսէսի լուսարարը Տէր Լեւոն Րոսթոմեանըն պէօյիւք պիրատէրի գալֆա Պօղոս էֆ. Րոսթոմեան, խայլի վէսմէնտան պէրի խասթա օլտըղը հալտէ, տուն թէսլիմը րուհ իթմիշ, վէ պու սապահ ճէնազէ մէրասիմի Մ. Յովհան Ոսկերեան քիլիսէսինտէ իճրա օլունմուշ տըր: Րէհմը մէզքիւրատէ խայլի միւթէճէլի գէլմէ վէ անճագ հազըր պուլընմուշ տըր:

Մութէվէֆանըն ֆամիլեասընա վէ պիրատէրլէրինէ պէեանը թէէսսիւֆ վէ թազիյէթ իւյլէրիզ:

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻԳ ՄԱՀԻՄԱԹ

Զաթը հազրէթը Բատրիգ'ըն' հօգա 13ան կէճէյէյէ Սեօյիւտլիւ վաբօրըյլա վէ մաեէթիւէ պիրլիքտէ Տօլմա-պաղչէ սէրայընտան պիլ հարէքէթ, Սիրքէճիյէ կէլմիշլէր, վէ օրատան գաթարը մախսուս իլէ Ատրանա Սէլիմիյէ կիտմիշլէր, սապահ 3 բատտէլէրինտէ վասըլ օլամալար տըր: Պիր սաաթ սոնրա, Զաթը հազրէթը Բատրիգխանէ, չանգաթէկեան հազարաթը, վիւքէլա, Էնճէմէնի ամանէ միւթթէրիլէրի վէ պիր չէվամ հուզուրընտա պէօյիւք պիր քէմը հէլքէ եանքէրի պաշլաեանաք տըր: Բէմը կէչիթտէն սոնրա, հազրէթ Նազըրը Թարաֆընտան 300 քէշիլէք պիր զիհաֆէթ վէրիլէճէք տըր:

Տիւրգիլէրին սօն իմթիհանլաներ օլան Շաեհա ևամ մահէլլի զաթը իմտիկըն Սամը քաշա պա Թէլէկրաֆ Հաքիք նէզարէթինէ պիլտիրմիշ տըր: Շէհրի մէզքիւրին պիր զըմը արգը իմտամ իթմիշ տըր: Բէյթը Եանեա էօմէր իլէ մայէթի իմտամ խաճէճէգլէրինի պիլտիրմիշլէր տըր: Տիւրգիլէրին ճէսարէթի զալտամըշ վէ մուզաֆֆէր իւմիսլէրի իգպալէ օլմըշ տըր: Յիրար իթմիշ օլան էհալիյէ, չէհիրլէրինէ, քէօյլէրինէ ավտէթ իթմէլէրի իխթար օլունմըշ տըր:

Իզմիր զազէթալարընտա ամիւքըն զարիպ ֆըգրա օգունմըշ տըր. «Մաղնիսաեա Եուճանան գօնսօլօսը Թայեքն օլրան Մ. Տէրասի՛ա' չէհրի մէզքիւրէ մուվասալէթինտէ պօյպօխճըլար էչեասընը կէօթիւրմէք իսթէտէմաքլէրինտէն, քընտրսի, գօնսօլոսմըն զավաշը վէ պազը Եուճանը իլէ պիրլիքտէ էշեասընը թաշըմաեա մէճպուր օլմըշ տըր: Տահա զարիպի չու քի, գօնսօլօսըն օ ագշամը եէնէճէք ալամասընը տա մէն իթմիշլէր տըր: Մ. Տէրասիա, միւթէեաարըքէ րեամէն զիհաքէթ իթմիշ,

[right column of this text block]

ֆազամ տրապաթըըար' քէնտիսինի կէօթիւրմէքտէ իսթէմէտիքլէրինտէն, եասեա կիթմէյէ մէճպուր օլմուշ տըր: Էսնաեի միւլաքաթտա, գօնսօլոս, պիթթապի վուզուահ թըլթթէմարրէֆա անլաթմըշ, վէ Եունանի ապայըթէինտէ, պիր տրապա կէթիրիլմէ-մէյինի րճա իթմիշ իսէ տէ, միւթէսարըրըֆ, էհալիյին արզուսընա զարշը մախտանօզլըգը պէ պու պապաթ քէնտիսինի չեաըթէճէք վէսայիթի թէմին օլմայըճաղընը պէեան իլէ, միւմաաիլէյհին րեճաասընա էհէմմիեէթ վէրմէմիշ տիր:

Կէչէն կիւն Րում Բաթրիգի էֆ. Ատըեէ նէզարէթինէ կիտէրէք, զիարէթ վէ միւլագաթ իթմիշ տիր: Միւլագաթտա, Րում Միլլէթ մէճլիսինին ագտը միւնասիպէթիլէ բաթրիգխանէյի աիտ իտէլէն պազը մագամլէրին մանիֆեսթոները զընտան բաթրիգ էֆ. չիքմայէթ իթմիշտիր, տալէ նազըրը' հիւքիւմէթին բաթրիգխանէ հագգընտա պիր կէօնա սուի էֆքեար պէսլէմէտիկինի, անճագ նիզամէն հիւքիւմէթտէն րուխսաթ ալմագսըզըն մէգլիս մէճլիսի միլլէթին ագտը ճայիզ օլամատըղընը անլաթմըշ տըր: Մէքթէպլէր վէ մէքթէպ մուալլիմլէրի մէսէլէսինտէն տախի պահս օլունմուշ տըր:

Էտիրնէտէն պիլտիրիլտիկինէ կէօրէ, Ֆօն տէր Կօլց Բաշա' Լիւլէ-Պուրկաս ըստասիօնընտա էնիւր, վէ թալիմլէրէ իշթիրագ իտէն 80,000 նէֆէր ասքէր իչին էրզագ հազըր իտիլմէսինի էմր իւյլէմիշ տիր:

Գազաթա վալի վէ գումանտանը Նազըմ Բաշա' պիր էլէքթրիք աէմիր խօլը ինշասը իչին, Նաֆիա նէզարէթինին ըզնինի ալմագտան պիր էնճէպի գումբանիասընա իմթիազ վէրմիշ օլտուղու մէյտանա, նէզարէթ իլէ հասըլ օլան իխթիլաֆ իւզէրինէ բաշալը միւշարիլէյհին' վալիլիքտէն վէ գումանտանլըգտան իսթիֆասընը վէրմիշ օլտուղը րիվայէթ օլունուեօր:

Պիր գաչ կիւն էվվէլ չէհիրիմիզէ կէլմիշ օլան Պէրլին Սամանը աէֆարէթի ամաչէ միլիթէրի Էնվէր պէյ, տուն հուզուրը Շահանէյէ գապուլ օլունմուշ տըր:

Եէնի իմթիհա պաշլաեօր. «Սօֆիատան ալըֆ. հօգա. 13 թարիխլի ալընան պիր թէլէկրաֆտա աէնիլիյոր քի Մագէտօնիա-տա Պէչանա գազասընտա թամը զարիբէլերատէն 9 նէֆէր Պուլկարըն Պէօզթէնասիլ հաղընտա հիւտաւէթէ կէչէրէք, Պուլկարիս-թանա իլթիճա իթտիքլէրինի գարէթմալար պէեան իտիեօրլար: Պունտան պաշգա մէզքիւր գաչեթալարըն րիվայէթինէ նազարըն, Դրամաթա գազասընտա Թայի Եէնիչէ գարիէսինտէն իքի քէօյլիւ, Բէօսթէ-թէ կէլէրէք, օրատան աստարաամ Բալգան չէթէսինէ կէօնչիւլլի պիր թէլէկրաֆա, ժանտարմալար իլէ պիրլէ ասքէրի մուհաֆըզլէրին, քէօյլէրինտէ քէնտիլէրինէ իթթիքլէրի պէօյիւք թազղիգաթ վէ մէզալիմտէն տօլայը չէքայէթ իթմիշլէր տիր:

Պիր Արնավուտ գազէթասընըն Տիրանատան ալտըղը մալումաթա կէօրէ, Հօճա վէ Դամթրաթ նահիէլէրինտէն 160 Արնավուտ ֆամիլեասը Պարաղաղա իլթիճա իթմիշլէր տիր:

Պիր րումճա գազէթասա, Իսթանպոլ ճիհէթինտէ, Զարչամպա իլէ Սամաթիա բուգ արասընտա 11 եաշլարընտա պիր չօճուղըն աչըրըլմասը թէճրիպաթի հիքեայէ օլունուեօր: Չօճուգ, Տարամտան սօգագընտան կէչէրքէն, պիր չախսը մէճհուլ իւզէրինէ հիւճում իտէրէք, գօլլարընտան թութմուշ վէ աիքէր պիր չախսը չօճուղա աէֆէսէտէլիքիլի պիր րուհ գօլլարդագ իւ-թէմիշ. լաքին չօճուգ պաղըրտըղընտան վէ գարչը քէլտիքիընտէն, էչխասը միրգու-մէ, պիչարէյի պայազըլ պրագարագ, ֆիրար իթմիշլէր տիր:

Զըրագտան սէրպէսթ կէօրսէն նեհալիէն ինչաասը իչին պիր գօմիսիօնը մախսուս թէշքիլ օլունմըշ տըր:

Տարպընա [illegible] կէօրիւլէն նիքէլ պարալարըն նէմունէսի թէֆթիշի Զարփխանէյէ Մալիէյէ կէօնտէրիլմիշ վէ մէզքիւր նէմունէլէր՝ 5լիք, 10լըգ, 20լիք, 40լըգ օլուպ, մաթլուպէ մուվաֆըգ կէօրիւլտիւ կիպի Թագտիրաթէ, Զաթը Շահանէյէ արզ օլունաճագտան սոնրա, տարպընա պաշլանաճագ տըր:

Շարքի-Գարահիսարտա կէչէն սալը կիւնիւ հարիգ զուհուր իտէրէք 200 խանէ եանմըշ տըր:

ԻՍԹԻԳՐԱԶ

Իսթիգրազ միւզաքէրաթը հէնուզ Բարիզտէ աէվամ իտիյոր: Եազըլտըղը պիր հ'ըսաբ նէթիճէսէ չըմիզի մէճալ օլուպ, Օսմանլը պանգասընըն տախի պունա իշթիրագ իտէճէկի թախմին իտիլմէքտէ տիր:

⁂ Բարիզտէն զազէթալարա ալտըգլարը մալումաթ վէրիլտիկի' Վիէննատան Աժանս Օթօմանա աէնիլի թալիմաթ իւզար օլունմուշ տըր. «Օսմանլը մալիյէսինին զօնթ-րօլընա սաիր Ֆրանսա հիւքիւմէթինին թէշքիլիֆլէրինէ Ֆրանսա մէհաֆիլի մուխալիֆէթինտէ թագտիրէթ վէրիլիյոր: Հալպուքի պու խուսուս' Ֆրանսանըն' կէնճթիւրքլէր րէժիմի-հազըրընտաքի թէմախիւլ տօսթլուգսըզլըգլարընը պըրագըյոր, զէ Պապը Ալիյին մուամէլաթը մալիյէսինէ Ֆրանսանըն միւտախալէսի իթթի-ֆագ նիզէթինէ պուլունուլը մանիա վէրիլմիշ»:

ԳՕԼԷՐԱ

Սալըտան չարշէմպիէ կիւնիւնէ գատար չէհրիմիզտէ գօլէրատան վուգուաթ վէ վէֆիաթ օլմամըշ տըր: —Չարշէմպիէ կիւնիւնտէն բէնշէմպիէ կիւնինէ գատար 3 վուգուաթ վէ 1 վէֆաթ օլմըշ տըր: — Բէնշէմպիէ կիւնիւնտէն ճումէ գատար 3 վուգուաթ վէ 2 վէֆաթ վէ էսկի միւսապլարտան 2 վէֆաթ վուգուա կէլմիշ տիր: Պու իքի վուգուաթ Գասըմ-բաշատա վուգուպու կէլմիշ տիր: —Եաֆա. Այտէն պէրի չէհրիմիզտէ գօլէրատան 90 վուգուաթ վէ' 52 վէֆիեաթ օլմուշ տըր:

⁂ Ատալիատա, Զօնկուլտագտա, Թրապիզօնտա, Թրապիզօն վիլայէթի տախիլինտէ Զիկանտա, Կիւմիւշխանէ Պաշգալէտէ վէ Գայսէրինին մահալլէրինտէ, վէ Երզրումտա ճիվարընտա էյլան գօլէրատան պազը վուգուաթ վէ վէֆիեաթ վուգուա կէլմէ-տէ տէվամ իտիյոր: Նէճֆի Երզրումտա սալը. 29տան նէ' վուգուաթ օլմըշ, նէ' վէֆաթ, Աֆատա 10 կիւնտէն պէրի վուգուաթ օլմատըղընտան, սըհհիյէ գորտոնը գալտըրըլմըշ տըր:

ՊԻՐ ԹՐԷՆԻ ԳԱՐՇԸ ՍԱԽԻ ԳԱՍՏ

Սէլանիք 1/14 հօգա. —Տրէն պաշկալիւ սաաթ 10տա, 263,200 քիլոմէթրատա, Բուտանսովա իլէ Աճալար արասընտա, Զիպէֆճէտէն կէլմէքտէ օլան էքսբրէս թրէնին կէչմէսի սըրատա, թէմիր եօլը խաթթը իւզէրինտէ պիր պօմպա պաթլամըշ տըր: Թրէն, եօլտան չըգմըշ, իւչ վակօն քիւմիւրէն խարապ օլմըշ վէ աիքէր աէօրթ վակօն ավըր սուրէթտէ սագաթլանմըշ տըր: Մաքինա իլէ pէkisէr արասընտա քէօմիւրէն եօլտան տիշարը չըգմըշ վէ սալ թարաֆա մէյլ իթմիշ տիր: Մէճրուհ օլան կարտ-ֆըրէնասըն պաչգա քէօֆֆէնի միւտիւրլարը սաղ վէ սալիմ տիր: Թրէնին մէմուրլարը թրէնին եօլտան չըգմասընտան էվվէլ թամապընտա աէհլէրի իշիթմիշլէրտիր պէեան իթմիշլէր տիր, Պու սուի գասթ' Աէլանիքտէ հէյէճանը մուճիպ եօլտու, Իիքեաթ ... մարիֆէթիլէ:

Սէլանիք, 1/14 հօգա. — Շարգ աէմիր եօլլարը միւֆէթթիշի վէ մէմուրինի միւլքիյէ վէ ասքէրիյէ, բաթլամասըն վուգուա պուլտուղը մահալլէ կիթմիշլէր տիր: Մաղալլի մէզքիւրէ պիր եարըմ թրէնի կէօնտէրիլմիշ տիր:

Տրէն պաշկալ Մանաստըրտան կէլմիշ օլան Շէվքէթ Թուրղուտ Բաշա, պու սապահ Իսթանպոլա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթմիշ տիր:

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԱՏԸԳԻՒՂ, ՄՕՏԱ

Վենետիկի Մխիթարեանց Բարձրագոյն վարժարանը, գիշերօթիկ և ցորեկօթիկ, կը վերաբացուի առաջիկայ Սեպտ. 9ին (հին տ)։— Վարժարանը կը մանէ իւր ԽԱ.որդ շրջանին մէջ։

Այս տարի հրովարտակով հաստատուած Օսմ. Կրթական նախարարութենէն իբրև Իտատի, որդէն առաւելագոյն շրջանաւարտները վկայականները վաւերացնել և արձանագրել տալու՝ պետական արուեստից և գիտութեանց ուսումնարաններուն մէջ մտնելու. իսկ միւսներու շրջանաւարտները վարժարանին Տեսչութիւնը կը գրէ Վիեննայի հետևելու մասնագիտական ճիւղերու և մշակականական շրջանին։

Վարժարանիս Ցուցագրին և մանրամասնութիւններու համար դիմել ուղղակի Մխիթարեան վարժարանի Գատըգիւղ-Մօտա։

Տեսչութիւն
Մխիթարեան վարժարանի

12—11

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՀԱՐՑ

Ի ՓԱՆԿԱԼԹԻ

(Վաւերացումը խնդրուած է Կրթական նախարարութենէն)

Վիեննական Մխիթարեան Միաբանութեան նորընտիր Վարչութիւնը որոշած է իւր Կ. Պոլսոյ Վարժարանին որ գործ մը և ժամանակիս նորագոյն պահանջմանց՝ գոհացում տալ։ Ուստի վարժարանիս Տեսչութիւնը Միաբանութեանս այս փափաքին համեմատ' իւր մասնաւոր կէտ նկատառումն պիտի ընէ նախ' լեզուները, և ի մասնաւորի Հայերէն և Տաճկերէն լեզուաց զարգացումը. երկրորդ' մաթեմատիկական բարձրագոյն գիտութեանց նոր մըշակում մը պիտի տայ. երրորդ' իւր բոլոր մասերութիւնը պիտի դարձնէ դպրոցական ներքին և արտաքին բարեկարգութեան, հսկելով աշակերտաց վրայ հայրական սիրով' խառն խստութեամբ և անաչառութեամբ։

Վարժարանս ունի արդի երկրորդական վարժարաններու (école secondaire moderne=Realschule) ծրագիրը, միջավայրիս պիտոյից յարմարցուած. և կ'աւանդուին.

Ա. ԼԵԶՈՒՆԵՐ.— Հայերէն, Տաճկերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Անգլիերէն, Արաբերէն և Պարսկերէն (վերջին երեքը սարպողական են միայն երկու բարձրագոյն դասարանաց համար։)

Լեզուաց ուսումը դիւրացընելու համար, մեծ բաժին մը տրուած է թարգմանութեանց ճիւղին և ի մասնաւորի Տաճկերէնի, Գերմաներէնի և Հայերէն գրաբարի թարգմանութեանց։

Բ. ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ.— 1) Մաթեմատիկական.— Պարզէն մինչև բարձրագոյն թուաբանութիւն, գրահաշիւ, երկրաչափութիւն (մինչև նկարագրականը — descriptive) և եռանկիւնաչափութիւն։

2) Բնական գիտութիւնք — Բնական գիտնիք (համառօտ մարդախօսութեամբ) կենդանաբանութիւն, բուսաբանութիւն, հանքաբանութիւն, երկրախօսութիւն, տեղագրութիւն և տարրք աստղաբաշխութեան, տեղագրութիւն (topographie)։

3) Առեւտրական.— Հաշուակալութիւն, առեւտրական աշխարհագրութիւն, Թղթակցութիւն (Տաճկերէն, Գաղղիերէն և Գերմաներէն) և արուեստախօսութիւն (technologie), առեւտ. իրաւունք։

4) Պատմական.— ա. Տիեզերին և Ընդհանուր Պատմութիւն (հին, միջին և նոր դարու)։

բ. Պատմութիւն առանձին ժողովրդեան և օտար ազգաց մատենագրութեանց։

Գ. ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏՔ.— 1) Ուրուագրութիւն (գծագրութիւն հանդերձ dess'n linéaire)։

2) Երաժշտութիւն.— Դաշնակ և ջութակ (ոչ սարպողական)։

Դասերը Գաղղիերէն և Գերմաներէն լեզուաւ կ'աւանդուին, իսկ Հայերէն և Տաճկերէնն իրենց յատուկ լեզուներովը։

Վարժարանիս մէջ կը դասախօսեն իբր 22 ներքին և արտաքին ուսուցիչներ։

Վարժարանս կը բացուի 1910, Սեպտեմբեր 1/14ին։

Նորամուտ աշակերտաց ընդունելութեան համար' կարելի է խօսիլ ամէն օր մինչև կէսօր։

Հ. ՎԱՐԴԱՆ Վ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ
Վարիչ Վիեննական Մխիթ. Վարժարանին

10—15

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

28 Հազ. 1910

	Ղշ.	Փր.
Թէվհիտ իտիլմիշ էսհ. ում.	100	13
Րումէլի շըմէնտէֆէրի Փր.	215	50
Օսմ. Միլլի. շիրքէթի Լ.Օ.	4	65
Տէրկօ. Թրամվայ զուբ.	13	60
» » մաճվ. ֆր.	495	
Րէժի	18	10
Տէլէֆոնաթէթ Րիւխթըմ	443	
Տէրգօզ	322	
Անատոլը շըմէնտէֆէրի զուբ.	15	62—
» » մաճ.	514	
Օրէնտի Ֆօնսիէ Էմլիաքէն Ա.	322	
» » » Բ.	269	

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ.տան	Ղշ.	Փր.
Պէեազ մէճիտիյէ փարէսը	107	20
Մէթալիք	99	20
Բօլ	91	20
Ֆրանսըզ ալթունը	87	07
Ինկիլիզ լիրասը	109	36
Գըրմիզ	50	
Բուպլի քէաղըտ	8	61

ԻՏԱՐԷ ԽԱՆԷ
Գալաթա Թագսիմ ճատտէսի Ն. 65

Սահիպի իմթիազ վէ միւտիրը մէսուլը ղազէթա
ՅՈՎՀ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ